

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Gr. Mikó Imre-megemlékezések születésének kétszázadik évfordulóján

Kétszáz éve született gróf Mikó Imre művelődéspolitikus, miniszter, történétíró, az MTA tagja, az erdélyi reformnemzedék egyik vezére, Erdély Széchenyije, az egyetemes magyar múlt és kultúra része.

Ez alkalomból emlékét számos ünnepségen idézték Erdély-szerte.

A sorozat nyitó eseménye a szeptember 3-i kolozsvári Mikó-kertbeli koszorúzási ünnepség volt. Az 1889-ben állított mellszobornál dr. Egyed Ákos akadémikus, az EME elnöke tartott előadást, hangsúlyozva Mikó Imre különleges érdemeit, amelyek miatt „Erdély Széchenyije-ként” emlegették már a maga korában is. Az EME létrehozása mellett egyik alapítója volt a kolozsvári tudományegyetemnek, ösztönözte az erdélyi vasúthálózat kiépítését, a Kolozsvári Közlöny alapító főszerkesztője volt, támogatta a nemzeti színházat, az agrártársadalom törekvéseit, és hozzájárult új iskolák és könyvtárak megnyitásához. Életcélja volt Kolozsvárt Erdély szellemi központjává alakítani – hangsúlyozta az előadó. A koszorúzást követően a résztvevők lerótták kegyeletüket a Mikó család házsongárdi sírhelyénél is.

Szeptember 4-én, vasárnap, Mikó Imre születése napján az ünnepségek Zabolán, a szülőhelyen folytatódtak. A zabolai református templomban tartott ünnepi istentiszteleten Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület főjegyzője hirdetett ígét. A helybelieken kívül a megemlékezésen jelen volt számos értelmiségi, illetve közéleti személyiség Háromszékről, Kolozsvárról és Erdély más vidékeiről, valamint Magyarországról is. Szívet melengető, megható látvány volt, amikor keresztet hozó idős papjukat követve bevonult a református templomba a község katolikus közössége, hogy meghallgassa Miklós Réka orgonán előadott rövid műsorát, majd pedig Egyed Ákos akadémikusnak, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnökének *Hídvégi gróf Mikó Imre – Erdély Széchenyije* című előadását, amelyben a nagy előd életét és életművét méltatva hangsúlyozta: gróf Mikó Imre a 19. században Erdély leghitelesebb és legsikeresebb politikusa, a tettek embere volt.

A templomi megemlékezés után az ünnepség a református templom várfalai alatt álló Mikó Imre-szobornál folytatódott, ahol beszédet mondott Ádám Attila Péter, Zabola község polgármestere, Kötő József, a román oktatási minisztérium államtitkára, Horváth Tamás, a budapesti Hídvégi Gróf Mikó Imre Alapítvány elnöke és Pásztori Tibor Endre nyugalmazott lelkipásztor, a Basa Tamás Kulturális és Gazdasági Egyesület elnöke.

Darvas László sepsiszentgyörgyi színművész előadta József Attila *A Dunánál* című versét, majd a kegyelet koszorúinak elhelyezése és a székely himnusz eléneklése után az ünneplő gyülekezet felvonult a Mikes-kastélyba, ahol éppen kétszáz évvel ezelőtt, 1805. szeptember 4-én született gróf Mikó Imre. A szülőház előtt beszédet mondott Bíró Béla, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium igazgatója, Pető Mária, a sepsiszentgyörgyi Református Kollégium igazgatója, dr. Szóts Dániel, a Mikós Vén Diákok Egyesületének elnöke. Kónya Ádám, a Székely Nemzeti Múzeum nyugalmazott igazgatója bemutatta Váradi Péter és Löwey Lilla legújabb fényképalbumát. Szintén bemutatásra került a Csikós Júlia szerkesztésében megjelent kötet, amely gróf Mikó Imre válogatott írásait tartalmazza. Az ünnepi rendezvény *Az építkező gróf Mikó Imre élete és életműve* című kiállítás megnyitójával ért véget. Közreműködött a kovásznai Tiszta szív énekkar Cseh Béla vezényletével. A zabolai ünnepség rendezője dr. Pozsony Ferenc, a Pro Museum Egyesület (Zabola) elnöke volt.

Szeptember 8-án, szombaton ismét Kolozsvár emlékezett. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa szervezett előadássorozatot a Református Kollégium dísztermében.

Főtisztelendő Pap Géza református püspök áhítata után elsőként Egyed Ákos tartotta meg előadását *Mikó Imre, Erdély Széchenyije és az EME megalapítója* címmel. Az előadó hangsúlyozta, hogy gróf Mikó Imre mint intézménypártoló és -alapító valóban közel állt Széchenyi szellemiségéhez. Arra törekedett, hogy Erdély felzárkózzon a fejlettebb nyugati civilizációhoz, de anélkül, hogy elveszítené történelmileg kialakult sajátosságait.

Személyiségének formálódását nagymértékben meghatározta származása, erdélyi gyökerei, ugyanakkor az őseitől kapott gazdag örökség. Ennek a vagyonnak nem kis részét használta fel arra, hogy a szabadságharc után szétzilálódott erdélyi társadalom lábra állását elősegítse. Fiának többek között ezt írta: aki őseitől nagyobb vagyont örökölt, attól a hon kétszerte jobban elvárhatja, mint másoktól, a hazának tett áldozatot.

A második előadó, Tonk István az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnokaként mutatta be gróf Mikó Imrét. Elmondta, hogy a szüleitől, nagyszüleitől kapott és az iskolai tanulmányok során elmélyített kálvinista szellem nagyban hozzájárult ahhoz a bölcs és szabad lelkiismeretre alapozó magatartáshoz, amelyet Mikó Imre élete során tanúsított. Hite átszűrte őt a különböző nehéz időszakokon: akkor is, amikor egyetlen fiát, Ádámot elvesztette. Az egyház intézményeit mindenkor támogatta, mind a kolozsvári Református Kollégium, mind a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium sokat köszönhet neki.

Végül Pomogáts Béla Mikó Imre irodalomtörténeti érdemeit mutatta be. Főleg az „elveszett kincsek”, az ismeretlenség homályában maradt írók felfedezésében, írásaiknak letisztázásában, sajtó alá rendezésében szerzett magának érdemeket. Bod Péter és Benkő József életrajzának megírásával is hozzájárult az irodalom „fehér foltjainak” eltüntetéséhez, annak a gondolatnak a szellemében, amelyet ő maga így fogalmazott meg az *Irányeszmékben*: a nyelv éltetője az irodalom, amelyet ápolni kell.

Kolozsvár és Zabola után Zilah, Szilágysomlyó, Gyergyószentmiklós, majd Szilágypercesen következett, ahol Bajusz István egyetemi tanár mondott ünnepi beszédet. Brassóban az Apáczai Csere János Közművelődési Egyesület rendezésében került sor 2005. október 14-én ünnepi megemlékezésre. Ismét dr. Egyed Ákos akadémikus, az EME elnöke tartott Mikó Imrét méltató előadást.

Az ünneplők sorából nem maradt ki a Kossuth Rádió sem. Interjút sugárzott a kétszáz éves évforduló alkalmából Egyed Ákos történésszel, Ádám Attila Péterrel, Zabola község polgármesterével és Kató Bélával, az Erdélyi Református Egyházkerület főjegyzőjével.

Egyed Ákos akadémikus Mikó Imre zabolai születésének körülményeiről szólt. Bár pusztára véletlen, hogy itt született, ugyanis édesanyja a Mikes-kastélyba éppen szüleit jött meglátogatni, mégis e vidéket írásaiban szülőföldjeként emlegeti.

Ádám Attila Péter polgármester a település jelenéről és jövőjéről beszélt. A rendszerváltás után beindult fejlődést ígéretesnek tartja. A gazdasági megvalósítások mellett a hagyományápolás is szívügye Zabola polgárainak, amint ezt a Mikó-évforduló ünnepi rendezvényei is bizonyították.

Mikó Imre, aki az Erdélyi Református Egyház főgondnoka is volt, elsősorban intézményteremtő szerepével tüntette ki magát a 19. század második felében Erdélyben. A következő megszólaló, Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület főjegyzője az egyháznak a szerepét ma abban látja, hogy nem különül el a világtól, hanem benne él, és mindazokra a kihívásokra, amelyek a társadalomban megjelennek, valamiképpen választ ad, de az igazi feladata az, hogy garanciákat is nyújtson hozzá, azokat az erkölcsi garanciákat, amelyekre nagy szükség van,

hogy higgyünk abban, vannak tiszta közügyek is. Tehát az egyháznak nagyon oda kell figyelnie, hogy ezt az erkölcsi garanciát ennek a közös munkának a kivitelezésében megadja – mondta Kató Béla, a 21. századi feladatokra utalva.

Születésének kétszázadik évfordulóján kezdődött el szeptemberben a *Mikó Emlékév*. Erdély magyar közössége tisztelettel, elismeréssel és hálával emlékezik a nagy elődre, aki felbecsülhetetlen értékű történelmi örökséget hagyott ránk. Ennek megőrzése és éltetése a mi és az utánunk jövő nemzedékek feladata.

Újvári Mária

Felhasznált források

- Bodor János: *Erdély Széchenyijére emlékeztek*. Háromszék 2005. szept. 5.
 Egyed Ákos: *Kétszáz évvel ezelőtt született gróf Mikó Imre*. Szabadság, 2005. szept. 3.
 Ercsey-Ravas Ferenc: *Mikó Imrére emlékeztek Kolozsváron*. (2005.10.10.) <http://www.erdely.multidezo>
 Köllő Katalin: *Gróf Mikó Imre, „Erdély Széchenyije” előtt tisztelegve*. Szabadság, 2005. szept. 5.
 Márton Éva–Rostás-Péter Emese: *Mikó-emlékünnepe Kolozsváron és Háromszéken*. Krónika, 2005. szept. 5.
 Oláh Gál Elvira: *Erdély Széchenyije – Mikó Imrére emlékeztek*. Kossuth Rádió, 2005. szept. 8.

Számunk szerzői

- Almási István (1934) – népzenekutató, Kolozsvár
 Antonie Csilla (1975) – tanár, doktorandus, BBTE, Kolozsvár
 Benkő Samu (1928) – művelődéstörténész, az MTA tagja, Kolozsvár
 Bíró Annamária (1980) – doktorandus, BBTE, Kolozsvár
 Blazovich László (1943) – történész, levéltáros, egyetemi tanár, SZTE ÁJK, Szeged
 Csukovits Enikő (1961) – tudományos főmunkatárs, MTA Történettudományi Intézete, Budapest
 Hegyi Géza (1981) – doktorandus, BBTE, Kolozsvár
 Jakó Zsigmond (1916) – történész, ny. egyetemi tanár, az MTA tagja, Kolozsvár
 Korondi Ágnes (1982) – egyetemi hallgató, BBTE, Kolozsvár
 Kósa Ferenc (1934) – nyelvész, ny. egyetemi docens, Kolozsvár
 Lupescu Radu (1972) – építészettörténész, doktorandus, Sapientia EMTE, Kolozsvár
 Lupescuné Makó Mária (1970) – történész, tanársegéd, doktorandus, BBTE, Kolozsvár
 Nógrády Árpád (1968) – tudományos munkatárs, MTA Történettudományi Intézete, Budapest
 Újvári Mária (1939) – bibliográfus, docens, fordító, Kolozsvár
 W. Kovács András (1975) – tudományos munkatárs, doktorandus, EME, Kolozsvár
 Zsoldos Attila (1962) – tudományos tanácsadó, MTA Történettudományi Intézete, Budapest